

Velika napaka pri drevoreji je, ako se posajeno drevó pusti rasti kakor samo hoče. — Še celó vezi, s kterimi je h kolícu pripeto, mu neskerben sadjorejec rad ne ponóví, tem ínej mu bo zemlja rahlal, da bi ložeje in čversteje rastlo. — Kdor enake dela in opravila pri posajenih drevescih zanemarja, mu ne bodo rastle, ampak le medlele in čez nekoliko časa se posušile; druge pa, akoravno mu ne usahnejo, šibke ostanejo in prav po malem rodé, ker vlastnik v svoji nemarnosti meni, da je s tem vse opravljeno, če le drevó v zemlji stójí.

Zato ga tudi ne obrezuje, ne v drugem ne v tretjem letu, kakor mu gré; če bi ga po navadi obrezoval, mu nepotrebne veje postrigel, napravil bi mu lepo krono, drevó bi prišlo k moči in bi bilo rodovitno.

Vsled te nemarnosti jamejo veje križem rasti, se ena ob drugo guliti in snetjave prihajati. Verhne pa ena drugo zadušé, zrak in sonce ne moreta do njih, ne nastavijo sadnih popkov, ali pa donašajo redek in piškov sad.

Če sadjorejec o pravem času vzame nož in žago v roko in obrezuje in žaga na drevesih nepotrebne in suhljate veje, bo drevesu k dvojnemu pridelku pripomogel.

Kdor svoje drevje umno obrezuje in nepotrebne veje žaga, mu pripomore, da lepo krono doverší, zdravo ostane in je rado polno. Bolj ko drevo rodí, bolj mora sadjorec paziti, da mu nepotrebni vej ne pustí, ampak mu jih vzame, da bo poprej druge nove mladike in rodovitne popke poglalo. Če mu veliko starega lesa pustí, bo malo in pri tem tudi slabega sadja pridelal. Zato se morajo tudi drevesa od 10 do 10 let ponoviti, to je, če se jim vse veje močno obrežejo ali pa požagajo. Kdaj je najboljši čas, sadno drevje obrezovati, niso sadjorejci enih misel; eni terdijo, da je za to najboljši čas jesen, drugi pa spomlad; na vsako vižo se mora to vselej opraviti, preden se začne sok po drevesih pretakati.

Večji rane, ki so se drevesu z nožem, sekíro ali žago napravile, se morajo z drevnim voskom, oljnato barvo ali katranom zamazati, da se ne bo iz njih sok cedil, kar bi drevesu smoliko ali pa žlambor napraviti utegnilo.

Razun teh napák se mora sadjorejec še varovati:

Petič. da ne bo prezgodnih ali mehkotnih plemen sadil. Bolj bo vselej opravil, če se bo sploh znanih dobrih sort deržal.

Šestič. Ostergati mora in počistiti s starih dreves trohljivo skorjo in mah, kamor se radi škodljivi merčesi potikujejo in vgnjezdujejo. Tudi gosenskih gnjezd ne sme po vejah pušati, da se mu ne bo preveč gosenc zaplodilo; treba jih je vsako leto večkrat oberati in pokončevati.

Sedmič. Nerodovitne drevesa slabe sorte naj se precepíjo. Ravno tako mu gré tudi s starimi drevesi ravnati; odžagati jim mora stare veje, mlajše pa precepiti.

Če se bodo sadjorejci omenjenih poročil z veseljem poprijeli, smo jim porok, da bodo v kratkem času toliko sadja pridelali, da ga bodo gotovo veselí.

Po „Zeitschr. des landw. Centr. Vereins der Pr. Sachsen“.

Da spomladanski mraz setvam ne škoduje.

Kadar konec zime sneg zgine s polja in merzla sapa brije po njivah, kjer ste zimska pšenica in rež vsejane, je nevarnost za nju velika.

Če namreč ponoči zmerzne, podnevi pa se otaja, se zemlja razpoke in srez potegne nježne koreninice na dan. Ako piše sedaj, kakor je mesca sušca že navada, ojstra sapa, ktera vse hitro posuší, se ni čuditi, da pred kratkem še lepo zelene njive rumenkaste prihajajo.

Kaj je sedaj storiti? Ali le potérpežljivo gledati, kaj se po polji godí, ali pa kaj poskusiti zoper to uímo.

Modri gospodarji tako-le ravnajo: Kakor hitro se njivi vidi, da nima več poprejšne lepe zelene farbe, ampak se

ozimina kaže kakor da bi venela, ker ji potrebne poveršne vlage manjka, naj se njiva povleče z latinskim lesenim valjarjem, v kterege se tudi lohak konjiček vpreže. Valjar potlači zemljo, razpoke proti žitnim koreninam zginejo, setev začne spet veselo zelenéti, in upanje se verne, da merzli sušec ne bo škodoval ozimini.

„Landw. Ztg. f. Linz.“

Zdravilska novica.

(Kako odpraviti podgrom ali putiko v nogah — podagro, Fussgicht), hočemo po francozkem časniku „La Patrie“ vsem tistim, ktere ta sitna bolezen tare, zdravilo povedati, ktero je zatega dnarja vredno — ako res pomaga! Po naših mislih ima putika v nogah, kakor vsaka druga putika, svoje prebivališče v celem životu; kdor jo tedaj le iz nog ali rok preganja, ne vemo, ali jo bo odgnal. Vendar saj zdravniki še vsega ne vemo, in morebiti vé „La Patrie“ za dobro zdravilo, ko to-le svetuje: „Kopaj si noge v gorki vodi, v kateri si skozi 3 ure kahal cvetja jesenovega (Esche) in pa bezgovega (Hollunder)“.

Kako dolgo je treba noge vsakidan kopati, ni povedano — morebiti celo uro — rečeno pa je, da ta kopel pomaga že v 4 dneh. — Bog daj! si bo želel marsikdo, ki utegne to zdravilo poskusiti, ktero ima to dobro, da ne bode škodovalo, ako ne bo pomagalo.

Kako gospodini natora v našem telesu?

Kdo ne zna sloveče basni ali prilike Rimljana Menenija Agripa-ta od želodca in udov telesnih, in kako je preveril s to priliko preproste puntarje na sveti Gori!

„Oba (želodec in vlada) morata prejemati, da moreta dajati; oba pa dajeta toliko, kolikor prejemata“ — tako je djal modri Agripa. Glejte le-te besede, ki jih je govoril ta mož 495 let pred Kr. rojstvom — tedaj pred 2353 leti — le-te besede so obveljale zdaj učenim za vodilo v nauku od spremembe živeža v telesu človečjem — in živalskem sploh.

Deli telesni nimajo res v sebi ne trohice drugega, kot to, kar dobivajo iz kervi, v ktero spreminja želodec s črevi vred vso jed in pijačo, kolikor je vžijemo. Pa tudi kerv nima v sebi nikake stvarice (pervine), da je ne bi bilo v kakem živežu iz rastlinstva ali živalstva.

Da zvemo, je li to res, moramo poprej na kratko pregledati, iz česa je kerv.

Kerv je sestavljena iz mnogih delov. Našteli so jih že kakih štirideset.¹⁾ Ali za naše razlaganje „po domače“ hočem povedati le tri poglavitne dele, iz kterih je kerv. Ti poglavitni deli so: 1. beljakovina, 2. mastnina, 3. neorganina.

Beljakovina²⁾ pravim takemu živežu, ki ima (razun kakih drugih delov) kaj beljaka v sebi. Sem spada beljak sam na sebi, pa tudi laknec³⁾, siršec⁴⁾, svaljkovec⁵⁾ itd.

Mastnina so mastni deli v kervi (kervna mast).

K neorganini se štejejo „neorganski“ deli. Taki so v kervi: voda, sol, železo. Treba pa pomniti, da beseda sol ne pomenja tukaj same kuhinske soli, ampak tudi druge reči, ki jim pravijo kemikarji „sol“: apno ali kreda itd.

Laknec se loči iz kervi mahom, ko se pusti kerv iz žile. Vsak ve, da se vsede kerv, ako se berž berž ne meša. Vsak ve tudi, kako se prijemlje nekoliko kervi palice, s ktero kdo kerv meša, — jelite, kakor predivo ali lakno? To je laknec. V drugi kervi (Serum) je pa beljak poglavitni del. Pravijo mu tako, zato ker ima take lastnosti,

¹⁾ Ludwig, Physiologie 1854. II. 1 in dalje. — ²⁾ Eiweisskörper. eiweisshaltige Stoffe, Albuminate. Slovensko ime je zbornó. — ³⁾ Fibrin. (Faserstoff). — ⁴⁾ Casein (Käsestoff). — ⁵⁾ Globulin.

kakoršne beljak kurjega jajca, in se vsede o vročini tako, da se vidi res bela reč — kakor beljak. Dolgo so mislili učeni, da sta beljak pa laknec prav različna. Zdaj pa vemo, da sta oba iz enakih pervin. Tudi siršec, svaljkovec in vsa druga beljakovina je iz enakih pervin — le združene so te pervine različno — v beljaku drugači kot v svaljkovcu itd.

Učeni kemikarji *) so našli namreč v beljaku in tako tudi v vsi drugi beljakovini vselej gnjilca, ogljeca, vodenca pa žvepla, do malega tudi vnetljivca (fosfor). — Gnjlca največ.

Kemija nam je pokazala že vse te kervne dele v živežu in v delih telesnih.

Telo je podobno veliki državi, posamezni deli njegovi pa deželam te države. Vse dežele pomagajo, da bi stala država na terdnih stebrih, zato da bi bila vsaka deležna koristi ali dobička vse države.

Vsaka deželica si ne pridela in ne prisluži toliko, kolikor je treba za živež. Nektera pridela tega premalo, česa drugega pa preveč. Dežela z deželo terži, dežela z deželo pridelke menjuje. To reč polajščuje prevažanje, in tako dobi vsaka vsega, česar potrebuje. — Tako se godi tudi v našem telesu.

Želodec je terg, kamor se blago — živež — nosi ali vozi, pa tudi delavnica, v kateri se sirovi pridelki izdelujejo in v kerv spremenjajo. Kerv je velika denarnica, iz ktere se plačujejo vsi stroški, — iz ktere se nadomeščuje vsaka zguba, — ki skerbi za privažanje živeža v vse kote in koticke.

Meso je taka dežela, ki dobiva iz kervi največ lakneca. Kostni in zobje so take telesne dežele, ki jemljejo iz kervi veliko kuhinske soli.

Žile, živci **) , bezgavke — vsi deli života dobivajo to, česar potrebujejo, iz enega vreleca — iz kervi, in ta vrec ne vsahne, dokler prejme žilodec dosti tečnega živeža.

Kakor v vsakem gospodarstvu in gospodinstvu, tako tudi v gospodinstvu nature po našem telesu, nekatere reči rabijo in se porabijo ali odrabijo; — take, ki so odrabile se, se izmečejo in jih je treba z novimi nadomestiti; zakaj tako gospodarstvo, tako gospodinstvo, ki vedno le trosi in zgublja, pa ničesar ne prejme, pojde berž rakom žvižgat.

Tisti deli živeža, ki so odrabili in se ločili iz trupla ***), to so stroški in zguba, novi povžiti deli pa prihodki in dobiček tega gospodinstva. Ako se ne bi nadomestovali stroški in zguba z novimi prihodki in z dobičkom — izvažanje s privažanjem — berž bi jenjal človek živeti.

Marsikdo slabi in boleha, zato ker je premalo, pa misli, da mu ne godi zrak kraja.

Po računu slavnega Liebige prehaja iz človeka v 24 urah po 27 lotov ogljeca, 1 lot gnjlca in 3 funte vode.

Po tem takem trebamo, da nam se ne ustavi mlin življenja beljakovine, to je, takega živeža, v katerem je beljaka, namreč: mesa, mleka, jajec, sira, zato ker je — kakor smo že vidili — v beljaku največ gnjlca. Nekoliko nam bo pa treba tudi takega živeža, ki ima v sebi največ ogljeca (namreč: masti, močca, cukra).

Da se nadomesti zgubljeni gnjilec, treba vžiti $\frac{1}{4}$ funta sira (švajcarskega) ali 1 funt govedine, ali $1\frac{1}{2}$ funta kruha ali $1\frac{1}{4}$ funta graha (Erbsen), boba ali pa leče. Da

*) Muldner, Berzelius in več drugih. Učeni Denis spre-menil je celo umetno laknec v beljak — očitno znamenje, da sta iz enakih pervin.

**) Živec, 2. sklon živca (nervus) domača beseda, med Belimi Krajnci doma. Prišel mu je do živca = do živega (kadar konja kujejo. Pis.

***) Nekteri mislijo, da je truplo le mertvo telo; ali ljudstvo ne loči tega tako natanko. Pis.

se nadomesti zgubljeni ogljec, treba človeku $\frac{3}{4}$ funta masti ali pa 4 funte laškega pšena, graha ali podzemljic (krompirja).

Pa porečeš nemara: al kako, da jedó nekteri prav po volji, nekteri pa tako po malem? — eni več mesa, eni pa več sočivja? — Kako, da diši včasih nekterim kaj takega, ki se ne more v želodcu nikakor prekuhati, na pr. kreda, apno itd.? — Kako, da živajo celi narodi tak živež, kakoršnega ne bi mogel nikdo izmed nas prebaviti.

Nam se gnjusi ribja mast, ako jo le zavohamo; Eskimljan v severni Ameriki jo pa serka v slast kozarec za kozarcom.

Da bomo umeli, zakaj se godé tako čudne navskrižreči, moramo premišljati poprej še neko drugo prikazen.

Slišali smo, koliko ogljeca in gnjlca zgubi človek na dan, in kako se nadomesti oboje. Toda to ni še vsa zguba in ves dobiček.

Toplota znotranjih delov našega telesa, posebno toplota kervi znaša pozimi in poleti — po najmerzlejših in po najtoplejših krajih (navprek) vedno po $30 R^0$; toplota našega zraka pa (tudi navprek) po $8 R^0$. Če zmešaš vodo $30 R^0$ z vodo $8 R^0$, edinila se ti bo ta dvojna toplota vode, dokler se ne zedini, in potem bo imela zmešana voda polovico oboje toplote vkup, namreč $19 R^0$ $\left(\frac{30+8}{2} = 19\right)$.

Po tem takem bi morala imeti tudi naša kerv le $19 R^0$ toplote, dajala bi tedaj $11 R^0$ svoje toplote neprenehoma zraku ($30 - 19 = 11$).

Kako naj se popravlja ta zguba ($11 R^0$)? Tudi to zvito zastavico je vganila natora po navdihu premodrega Stvarnika.

Vemo namreč, da dišejo ribe, golazen in vse živali merzle kervi počasi; dalje vemo, da živijo žabe lahko po več dni brez zraka; vsak ve tudi to, da nam je toliko topleje, kolikor nagleje dišemo na pr. plesaje, tekaje itd. Dihanje je tedaj — rekel bi — vir telesne (živalske) toplote.

Vsak vé po lastni skušnji, da je to res; toda vsak ne vé, zakaj nam je topleje in vroče, da se potimo, kadar dolgo tekamo, plešemo ali se kako drugači močno pregibljemo. Telesoznanci *) nam razlagajo to reč tako-le:

Kadar človek diše, menjajo mu se v plučih gazi. Kerv, v kateri gorita ogljec in vodeneec, spreminjaje se v ogljeno kislino in v vodo — kerv izpušča oba gaza v zrak, zato si pa jemlje iz njega kisleca, brez ktere ne more goret nobena reč. V naši sapi, to je v zraku, ki ga izsopemo, je torej prav malo kisleca, ogljene kisline in vode pa veliko.

Če berže dihamo, več kisleca nam prihaja v kerv, več ogljeca in vodenca nam zgori v kervi; če vžijemo več masti, močca, cukra in drugega takega živeža (v katerem je ogljeca in vodenca), več privajamo v život kurjave, ktera zavoljo naglega dihanja naglo gori, in nam greje telo tako naglo in močno, kakor ogenj, ki ga razpiše kovač z mehóm, bolj gori in torej bolj greje, zato ker prihaja tako do kurjave več kisleca, brez ktere ne gori nobena stvar. Pljuča so peč ali ognjišče z mehóm vred.

V premogu je petkrat več ogljeca kot v dervih; kos premoga potrebuje torej, da zgori, petkrat več kisleca kot ravno tolik panj. (Zato mora imeti peč, ki jo hočeš kuriti s premogom, veliko veči predih, da bo prihajalo vanjo dosti kisleca). Kakor premog, tako ima tudi mast v sebi mnogo ogljeca (petkrat več od lemonine kisline); zato gori in se spreminja v ogljeno kislino, le ako privaja človek v pljuča obilno kisleca; to se pa godi, kadar človek naglo sope.

Brez beljakovine, v kateri je obilo gnjlca, se ne

*) Fisiologi.

ponovi nobena pervina v truplu; tedaj je treba človeku za rast takega živeža, v katerem je beljaka (namreč: mesa, jajec, mleka, sira). Takemu živežu pravijo telesoznanci tečni živež (plastische Nahrungsmittel). — Takemu živežu, v katerem je obilo vogljeca in vodenca (kakor na pr. v masti, močcu itd.) pravijo pa dihavni živež (Respirationsmittel), po domače tudi kurjava (Heizmittel).

Po tem, kar smo slišali doslej, nam ne bo težko pogoditi pravila, po katerem se menja v našem telesu več živež; — vidili bomo, da čeravno človek živi, nadomestovaje stari živež — stare pervine z novimi — da vendar tega samega na sebi ne bi bilo dovolj. Veliko stoji tudi na tem, kako človek živi, na starosti, na toploti in zimi, na zraku in na kraji ali podnebji, kjer kdo živi.

Če potrebuje zdrav odrasčen človek na dan kurjave (dihavnega živeža) po štirikrat več kot tečnega, — potreba bo detetu, ki naglo raste, veliko več tečnega kot odrasčenemu človeku. Taka je tudi pri bolnikih, ki prebolé in jačajo ali okrevajo.

Če bolj delamo ali si glavo belimo, več potrebujemo tečnega živeža, — če zgubimo več ogljene kisline in vode (skakaje, tekaje..... o zimi ali suši) več potrebujemo dihavnega živeža.

Ljudje po ledenih severnih krajih na pr. Eskimljani in Lapovci ne bi mogli včasih strašne in dolge zime tistih krajev preterpeti, ako ne bi kurili peči v telesu svojem naglo dihaše in serkaje tako obilno kislica. Tudi popijó ti ljudje vsako zimo neznano veliko masti, posebno ribje. Mast ima pa vsebi mnogo ogljeca; tedaj kurijo pozimi peč svojega telesa po pravici... z ogljem.

Severci pijó pa ribjo mast le pozimi; poleti se studi tudi njim, kakor se nam zmirom.

Le-ti natorni prikazni je podobna neka druga, ki so jo nam pa razjasnili telesoznanci prav razumno. — Mati, ki nosi dete pod sercom, poželi namreč včasih ne le jako slane jedi, ampak celó same soli — kuhinske in druge na pr. apna ali krede. Zakaj? Zato ker so zginile te reči iz materne kervi v hrustance in koščice detečje, ki se zdaj narejajo. Hrustancom je treba kuhinske soli, koščicam pa pozneje apna ali krede. Nehotoma in ponevedoma zaželi torej mati takih reči, ki jih je zgubila iz svoje kervi, da bi si jih nadomestila.

Iz vsega tega se vidi, kako različna je potreba tečnega živeža, to je gnjilca in ogljeca.

Še različnejša je potreba vode, zakaj nagleje ko se človek premiče (hodi, teka, pleše...), bolj se poti, več zgublja vode. Ravno taka se mu godi o suši (zraka), kadar brije huda sapa itd. Če pa kdo več vode zgublja, več je tudi treba. Ker je ta zguba pri nas tako različna, zato je različna tudi potreba. Zato pijó nekteri tako po malem; nekteri pa popijó toliko — vode ali kake druge pijače.

Glejte, kako modro je naredila neskončna modrost vse! Glejte, kako modro gospodini modra gospodinja natora tudi po našem telesu. Kdor premišluje njo, temu se bo razodevala čedalje bolj tudi neskončna modrost vsegamo-gočnega in dobrotljivega Stvarnika.

Toda vem, da si je mislil že marsikdo: pa kaj, da ne tekne tako imenovani dihavni živež, ta šembrana kurjava, čisto nič? — Je li to res, da redi človeka le tisti živež, ki mu pravijo učeni „tečni živež?“

Nikdo naj ne misli, da nima kurjava našega telesa nič tečnega v sebi, in da je tečni živež, le za tek, le za kerv, za toploto pa ne.

Temu pravijo učeni „tečni živež“, zato ker tekne človeku najbolj, to je, ker ga redi najbolj, ker je posebno za kerv — zato ker je v njem več beljaka kot masti in vode, ali z drugimi besedami: več gnjilca kot ogljeca in vodenca; — unemu pa „dihavni živež“ ali „kurjavec“, zato ker je v takem živežu več ogljeca in vodenca kot gnjilca.

Iz tega gré na dan, da ima beljakovina v sebi tudi kurjave, ki nas greje; v ti pa da je tudi tečnega živeža, ki nas redi.

Malo je takih imen ali besed, da bi pravile človeku vse lastnosti tistih stvari, ki jim je tako ime. — Če nam govori kdo od kurjave, mislimo si po navadi le derva ali oglje; ali za silo kurijo ljudje tudi s slamo, debelačnico (koruznico), s suhim gnojem, celó s papirjem. Če imenujemo tedaj „kurjava“ posebno derva in oglje, zato ne pravimo, da niso druge reči kratko malo ne za kurjavo.

Tako je tudi do malega z vsemi drugimi učenimi — pa tudi z vsakdanjimi besedami. Toda tukaj nočemo tega razkladati.

Na posled le še to-le: Res, da se pričakajo kemiki in telesoznanci še močno zastran nekterih delov kervi; res, da se ne vjemajo njihove „najdbe“ do zobca; ali zastran poglavitnih reči so vendar do malega že enih misli. Da se jim pa ne vjemajo „najdbe“ popolnoma, tega je kriva prvič kerv sama na sebi, zato ker je različna po starosti in po spolu vsakega človeka*); drugič orodje za pregledovanje ali preiskovanje (ako ni popolnoma pripravno), v tretjič načinu preiskovanja itd. — Nočemo dlake na četrto cepiti. Le poverhoma smo hteli pokazati, kako modro gospodini modra gospodinja natora po našem životu, da bi to premišljevali in čedalje bolj spoznavali svoje prečudno telo, prebivališče podobe Božje, neumerjočega duha.

Iz „Slov. Koled.“

Iz potne bisage.

Prijazni dopisi do strica Bercka Dragana v Verbovcu.

XIII. Pismo.

Dragi stric!

V Bledu smo! Bled imenujejo Krajnci svoj raj. Ali zahvalim se lepo za takošen raj. Meni praktičnemu človeku je raj z vsem blagoslovljen kraj. Rodovitne njive s černo mastno zemljo, po katerih se valja poleti zlatorumena pšenica, široke in dolge livade s sladkimi travicami in pisanim cvetjem; meni so raj dolgi in široki travniki, po katerih ob Vidovem pojejo kose, jesen pa po tolstih pašnikih skačejo bistri konjiči in vimnate krave, da mleko uro daleč iz vimen diši, — meni so raj prijetni griči s tertami nasajeni, po katerih odmeva jesen glasna pesem tergovcov in preše škripljejo, in kadi se mastijo in sladka sraga, ko med, dalječ okrog razširjuje svoj slastni duh; — meni je raj kraj, v katerem stojijo velike vesnice z marljivimi gospodarji in gospodinjami, kateri imajo z žitom napolnjene kleti, z zabeljo nadete tunje, s platnom nasipane škrinje in pod pragom zakopane svetle cekine; — meni je raj kraj z lepimi verti, kateri so polni sadunosnih dreves; — meni je raj obilnost zemeljskega blaga: — vsega tega ne bodeš v Bledu našel, če ga z laterno išeš. Okrog in okrog stermijo gole gore, in po njih rastete travici: ničec in siročec, in če na podnožji je kakošen ogonček najti, rodi samo oves in osát. Pašniki so na visocih rovtah, kjer volki pozimi in poleti pazijo na svoj plen, vino moraš pripeljati iz globočega Dolenskega ali pa iz Primorskega ali Štajarskega, tert družih ne poznajo razun brezovih. Prebivavci bleške okolice razun nekterih, kateri živijo iz preobilnosti drugih, so večidel ubogi reveži, kateri si kruh služijo v visokih planinah z ogljarijo, cepanjem derv, da ob kratkem rečem: s kervavimi žulji. Njihove hiše razun nekterih, kateri

*) V detečji kervi je neki veliko več terdih reči, ki po kervi plavajo (plavja, Aufgeschwemmtes: svaljkov, Blutkörperchen itd.) kot pa v kervi starih ljudi; v ženski kervi se nahaja sploh več vode in mastnine kot v možki, soli (raztopljive) pa manj kot v možki. (Ludwig, Phys. 1854. II. 26).
Pis.